



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

---

# STUDIU PRIVIND EVOLUȚIA FENOMENULUI FAMILIILOR MONOPARENTALE ÎN ROMANIA

Realizator studiu: CENTRUL NAȚIONAL DE PREGĂTIRE ÎN STATISTICĂ

Colectiv de realizare:

Drd. Andreea CĂMBIR, Viorica DUMA , Mariana PIETREANU, Andoria IONIȚĂ, Corina PĂCURAR

Ianuarie 2009



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

---

## CUPRINS

|                             | Pag. |
|-----------------------------|------|
| 1. ASPECTE DEMOGRAFICE..... | 7    |
| 2. CONDIȚII DE VIAȚĂ.....   | 16   |
| 3. VENITURI.....            | 26   |
| 4. CONCLUZII.....           | 30   |
| TABELE ANEXE .....          | 32   |
| BIBLIOGRAFIE.....           | 43   |



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

## 1. ASPECTE DEMOGRAFICE

Societatea românească se confruntă din ce în ce mai des cu un nou tip de familie, aceea monoparentală, ca o consecință a modificărilor socio-economice și de mediu. Fenomen răspândit atât la nivel global, cât și la nivel național, monoparentalitatea este din ce în ce mai des întâlnită, fiind considerată tot mai mult, se pare, o alternativă la familia nucleală clasică.

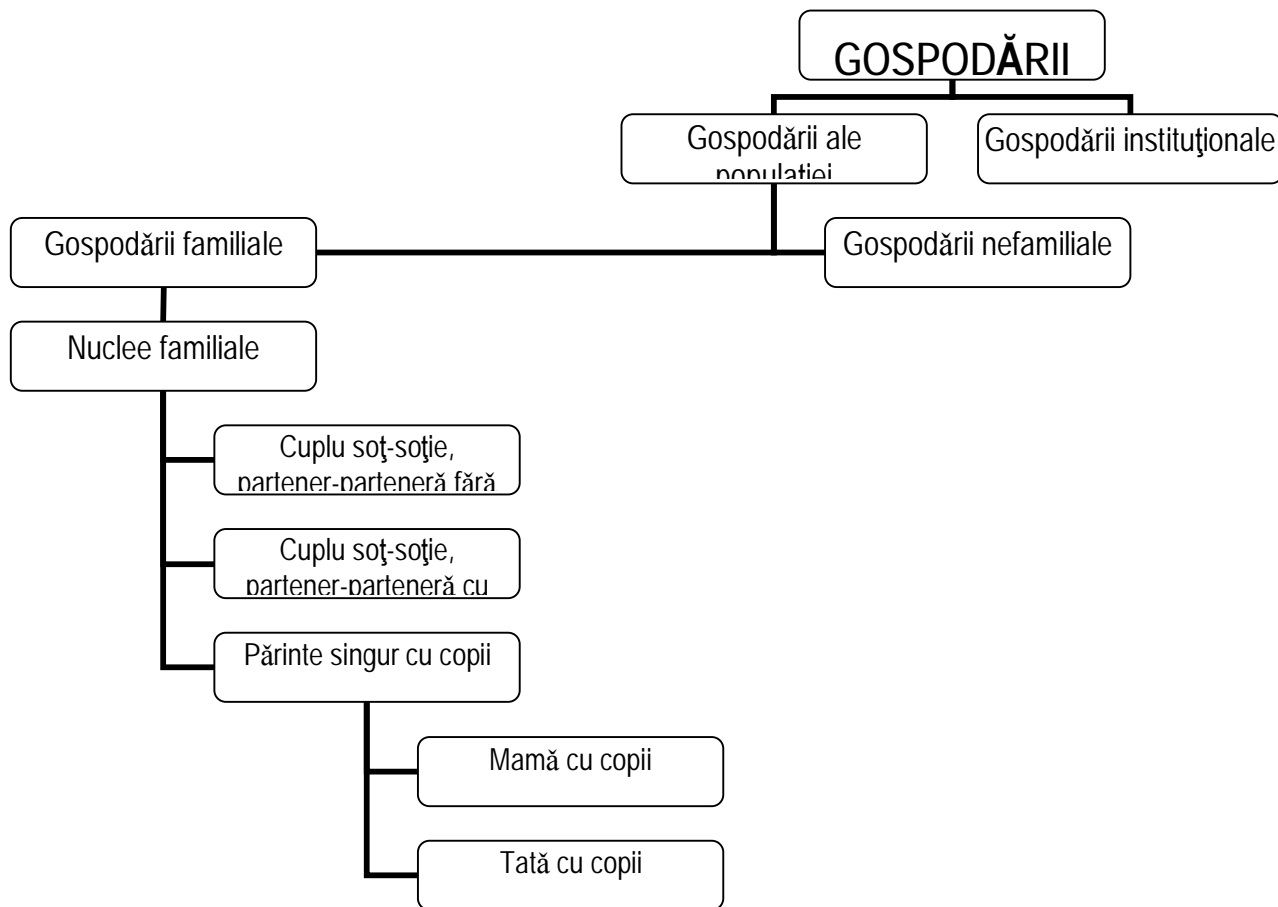
Creșterea divorțialității, a fertilității în afara căsătoriei, schimbările de mentalitate din ultimele decenii au făcut ca acest tip de familie, pe măsură ce înregistrează o creștere a frecvenței, să fie acceptat ca normal, nemaifiind privind ca o deviație, cum era considerat cu decenii în urmă. În prezent la nivel mondial, familiile monoparentale reprezintă aproape un sfert din totalul familiilor.

*Definiția familiei monoparentale în accepțiunea recensământului populației și al locuințelor din anul 2002 (pe care îl vom numi în continuare ca RPL 2002)*

Statistica demografică are ca unitate principală de observare *persoana*, dar și microcolectivitatea primară în care persoana își desfășoară activitatea și își desăvârșește educația, adică *gospodăria*.

Recensământul populației este singura sursă de date care poate oferi informații detaliate (la nivel național, pe medii de rezidență, pe județe și chiar la nivelul fiecărei localități) cu privire la numărul, tipul și structura economico-socială a gospodăriilor, pentru a determina în ce măsură persoanele care compun gospodăriile participă la activitatea economică, compoziția socială a gospodăriilor, componența nucleelor familiale. Astfel, la ultimul recensământ al populației din 2002 (ca și la cele anterioare) s-au înregistrat o serie de caracteristici privind gospodăriile. Definiția și clasificările gospodăriilor, ale nucleelor familiale s-au făcut pe baza recomandărilor organismelor internaționale cu privire la recensăminte.

Pentru a sintetiza definițiile utilizate la recensământ, vom prezenta o *schemă a clasificării gospodăriilor*:



Astfel, așa cum reiese din schema de mai sus, gospodăriile familiale sunt formate dintr-unul sau mai multe nuclee familiale, iar acestea, la rândul lor, sunt de trei tipuri. Într-o gospodărie pot exista și alte persoane care nu aparțin unui nucleu.

La recensământ, prin *gospodărie a populației* s-a înțeles grupul de două sau mai multe persoane (aparținând populației stabile) care locuiau împreună în mod obișnuit (la adresa de recensare, indiferent de domiciliul înscris în actul de identitate), având, în general, legături de rudenie și care se gospodăreau în comun.

Persoanele care la data recensământului nu aparțineau de o gospodărie, declarând că locuiesc și se gospodăresc singure, au fost considerate gospodării de o singură persoană.

În cadrul gospodăriilor populației, persoanele din gospodărie au fost înregistrate pe tipuri de *nuclee familiale*:

- cuplu soț - soție, partener - parteneră fără copii;



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

- cuplul soț - soție, partener - parteneră cu copii;
- un singur părinte cu copii.

Familia monoparentală (formată dintr-un singur părinte cu unul sau mai mulți copii) apare fie în urma divorțului, când copiii sunt dați în grija unuia dintre părinți (de regulă, mamei – formând familia monoparentală maternă), fie în urma decesului unuia dintre soți/parteneri sau în cazul creșterii copiilor din afara căsătoriei.

Au fost considerați *copii* acele persoane care locuiau împreună cu părinții (indiferent dacă proveneau dintr-o căsătorie legală sau nu, dintr-o căsătorie anterioară sau dacă erau copii înfiați), care nu aveau soț sau partener și, la rândul lor, nu aveau copii în cadrul respectivei gospodării.

Astfel, făceau parte dintr-un nucleu familial și copiii care au fost căsătoriți, dar la momentul recensământului erau divorțați sau văduvi, reveniseră în gospodăria părinților și nu aveau la rândul lor copii în gospodărie.

Nu au făcut parte dintr-un nucleu copiii aflați în plasament familial.

Unul dintre cele trei tipuri de nuclee familiale este cel cu un părinte singur cu copii, asupra căruia ne îndreptăm atenția.

Conform rezultatelor recensământului populației din anul 2002, *structura nucleelor familiale* se prezintă astfel:



CO:INCSMPS



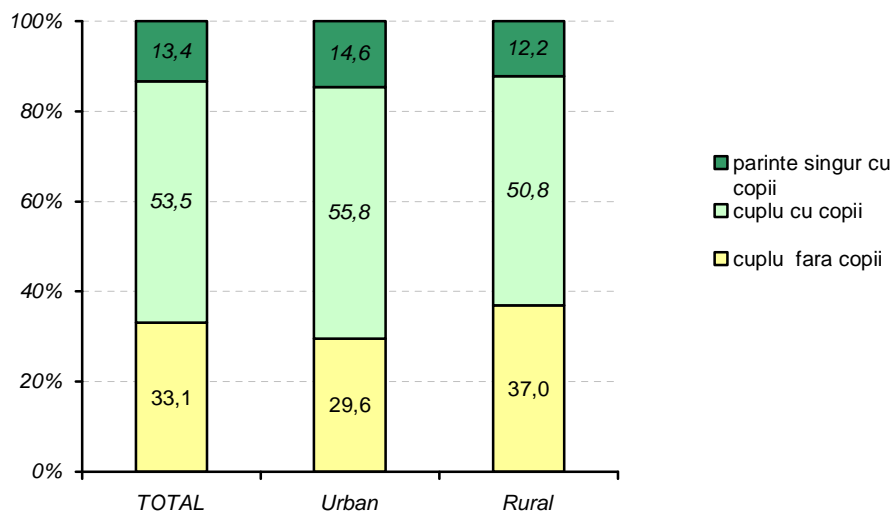
P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB



Nucleele familiale monoparentale dețin 13,4% din totalul nucleelor familiale, fiind repartizate între mediile de rezidență diferențiat, 7,7% în mediul urban și 5,7% în mediul rural.

Comparând situația din anul 2002 cu cea de la recensământul anterior (1992) constatăm că la ambele recensăminte, determinant a fost tipul de nucleu constituit din soț-soție cu copii, peste jumătate dintre nucleee fiind cuprinse în această categorie, ceea ce înseamnă că la baza relațiilor sociale de conviețuire a populației încă predomină familia tradițională, compusă din cupluri conjugale cu copii.

Desigur, între cele două recensăminte, se remarcă diferențieri în structura nucleelor familiale, în sensul diminuării ponderii cuplurilor cu copii cu 3,5 puncte procentuale în favoarea nucleelor monoparentale. În societatea modernă, tot mai mulți adulți își cresc copiii singuri, fără a avea alături un partener (soț/soție), pe al cărui ajutor să se poata bizui. Cele mai multe familii monoparentale au ca unic părinte femeia.

Creșterea ponderii nucleelor monoparentale în defavoarea celorlalte tipuri de nucleee (respectiv cupluri cu sau fără copii) ar putea fi considerată un pericol pentru dezvoltarea familiei și pentru societate. Însă dezvoltarea și amploarea lor ne determină să considerăm că familiile monoparentale reprezintă din ce în ce mai mult o alternativă, perfect normală, la familia tradițională.

O posibilă explicație a modificărilor amintite ar fi aceea că, din ce în ce mai pregnant, se observă că în societatea modernă contemporană, familia nu mai este o instituție fundamentală, rolul și funcțiile ei sociale



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

se estompează. Pe de o parte, mulți tineri încep să se separe de părinți din ce în ce mai devreme, formând cupluri, încheierea (împlinirea) parteneriatul prin căsătorie de către tinerii care formează uniuni consensuale (adică nuclee de tipul partener/parteneră, așa cum au fost considerate la recensământul din 2002) nu mai este o prioritate pentru aceștia. Tot în sprijinul explicării acestui fenomen stă și dorința tinerilor de a avea o carieră de succes înaintea întemeierii unei familii și, respectiv, a nașterii unui copil etc.

Desigur că acest tip de cupluri este mai vulnerabil, riscând să se destrame mai ușor, chiar după apariția copiilor, dând naștere nucleelor monoparentale.

*Tab. 1 Nuclee familiale pe tipuri la recensămintele din anii 2002 și 1992*

|                           | 2002             |       | 1992             |       |
|---------------------------|------------------|-------|------------------|-------|
|                           | Total<br>- mii - | %     | Total<br>- mii - | %     |
| Total                     | 6369,5           | 100,0 | 6393,1           | 100,0 |
| Cuplu conjugal fără copii | 2108,9           | 33,1  | 2065,3           | 32,3  |
| Cuplu conjugal cu copii   | 3404,0           | 53,4  | 3637,5           | 56,9  |
| Un părinte cu copii       | 856,6            | 13,5  | 690,3            | 10,8  |

În anul 2002, nucleele familiale cu copii (cuplu soț-soție, partener-parteneră și părinte singur) dețin două treimi din totalul nucleelor familiale, marea majoritate fiind de tipul cupluri cu copii. Numai una din cinci familii cu copii este de tipul "un părinte cu copil".

Este de la sine înțeles faptul că numărul mediu de copii este mai mare la cuplurile cu copii (1,7 copii/nucleu), față de nucleele monoparentale unde numărul mediu de copii este 1,43 copii/nucleu.

Deoarece în marea majoritate a cazurilor de divorț (peste 90%) mamele sunt cele cărora li se încredințează copilul, cele mai multe nuclee familiale monoparentale sunt de tipul mame cu unul sau mai mulți copii - 84,5%, restul fiind tați cu copii.

*Tipologia nucleelor familiale, pe grupe de vârstă*, evidențiază faptul că din totalul nucleelor monoparentale, ponderea cea mai mare este deținută de cele cu capi ai nucleelor vârstnici, urmată de cea a capilor din grupa de vârstă 40 - 49 ani. Aceași ierarhie se observă și în mediul rural, în schimb, în



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE

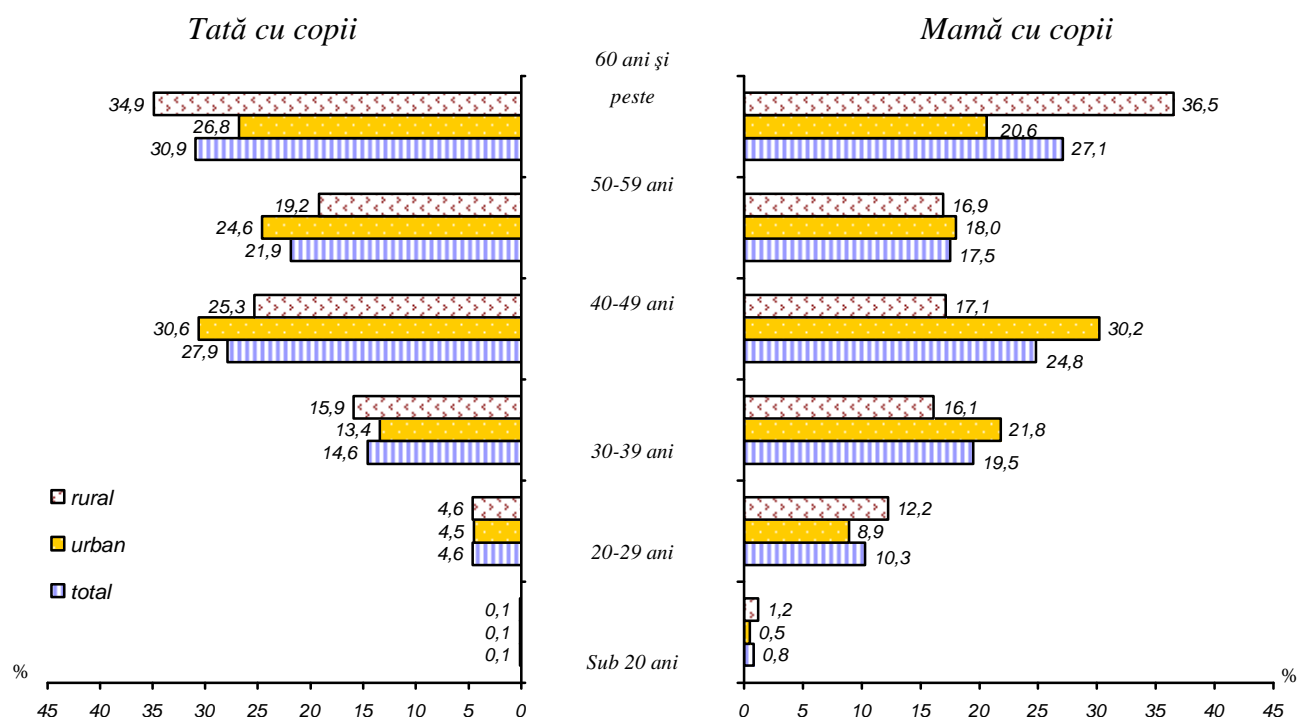


P3:UB

urban, predomină nucleele monoparentale ai căror capi ai nucleelor sunt din grupa de vârstă 40 - 49 ani (30,3%), urmate de cele cu capi ai nucleelor vârstnici (21,4%) și cele cu capi tineri, de 30 – 39 ani (20,7%).

Pe tipuri de nuclee monoparentale, se observă că ponderea femeilor tinere sub 30 ani, singure cu copii, este de mai mult de două ori mai mare decât cea a bărbaților din aceeași grupă de vârstă, în timp ce la vârsta adultă (30-59 ani) și la persoanele vârstnice, proporțiile între sexe sunt relative echilibrate.

FIG. 1 Capii nucleelor monoparentale pe sexe, grupe de vârstă și medii, RPL 2002 (%)



O explicație a faptului că, în special în mediul rural, predomină nucleele al căror cap depășește 59 ani este că aceste nuclee sunt formate dintr-un părinte vârstnic care conviețuiește cu unul sau mai mulți copii adulți de peste 25 ani, ponderea bătrânilor fiind mai mare în comune.

Astfel, în cadrul gospodăriilor alcătuite dintr-un singur nucleu monoparental, ponderea celor în care toți copiii depășesc 25 de ani este de 33,1% în mediul urban față de 49,4% în mediul rural.



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE

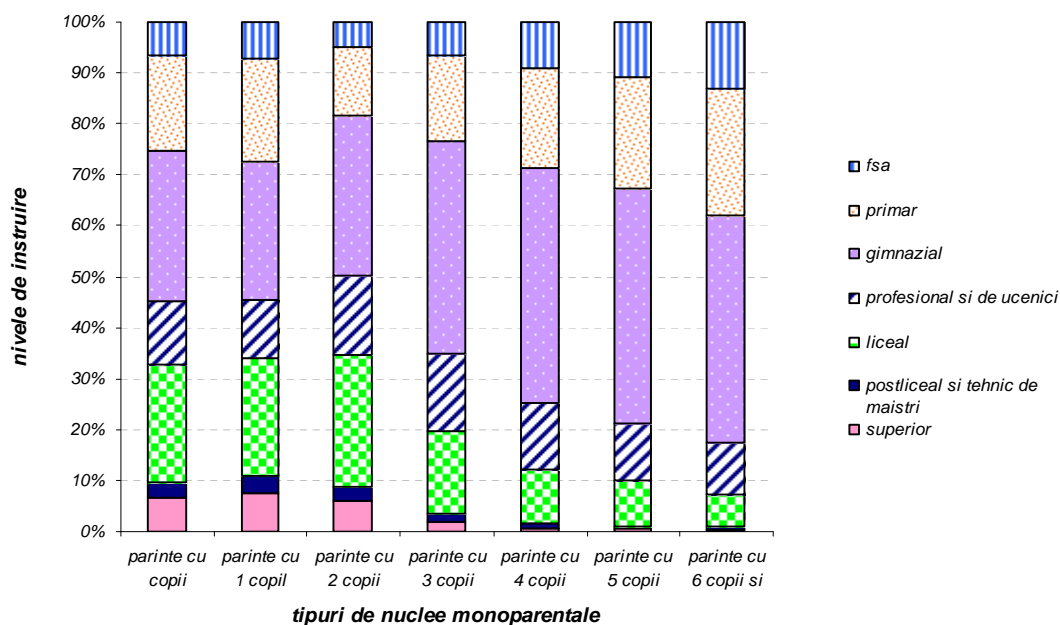


P3:UB

Un interes deosebit îl prezintă analiza *nucleelor monoparentale după numărul copiilor*, având în vedere importanța pe care o are numărul acestora într-o familie. Din totalul nucleelor familiale cu copii (4260609), nucleele monoparentale reprezintă mai mult de o cincime (20,1%). Se constată că la toate nucleele monoparentale (materne și paterne) tipul predominant de nucleu monoparental este cel cu 1 copil (în jur de două treimi), urmat de cele cu doi copii. La polul opus, se situează nucleele monoparentale cu 5 copii și peste, care dețin mai puțin de 1% din total, pe fiecare dintre tipurile de astfel de nucleu monoparentale.

Un aspect interesant în analiza nucleelor monoparentale este structura acestora în funcție de numărul copiilor și de nivelul de educație al capului nucleului. Indiferent de numărul de copii, se constată că dominanți sunt părinții singuri care au absolvit doar învățământul gimnazial. De asemenea, că corelație inversă între nivelul de instruire și numărul copiilor: cu cât capul nucleului monoparental are un nivel de instruire mai ridicat, cu atât numărul de copii din acest tip de nucleu este mai mic.

Fig. 2 Nuclee monoparentale după nivelul de instruire al capului nucleului, RPL 2002





CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

Studiul structurii socio-economice a nucleelor familiale prezintă o importanță deosebită în cunoașterea unor fenomene și procese sociale din cadrul societății. De aceea, *evaluarea gradului de participare a persoanelor din nucleele familiale la activitatea economico-socială*, a compoziției sociale a acestora sub aspectul numărului persoanelor active și inactive sau al celor cu sursă proprie de existență sau întreținute, este necesară în procesul decizional privind diferite politici sociale.

Analizând situația economică a capului nucleului monoparental (adică a mamei, respectiv a tatălui), constatăm că majoritare sunt nucleele monoparentale (părinte singur cu copii) în care capul nucleului este inactiv (53,3% din totalul nucleelor monoparentale).

*Tab.2 Structura nucleelor monoparentale pe tipuri și după numărul de copii, RPL 2002*

|               | Total nuclee<br>familiale | 1 copil | 2 copii | 3 copii | 4 copii | 5 copii si<br>peste |
|---------------|---------------------------|---------|---------|---------|---------|---------------------|
| MONOPARENTALE | 100,0                     | 69.9    | 21.8    | 5.5     | 1.7     | 1.0                 |
| TATA CU COPII | 100,0                     | 72.2    | 20.7    | 4.9     | 1.5     | 0.7                 |
| tata activ    | 100,0                     | 67.2    | 24.4    | 5.8     | 1.7     | 0.9                 |
| tata inactiv  | 100,0                     | 77.8    | 16.5    | 3.9     | 1.2     | 0.6                 |
| MAMA CU COPII | 100,0                     | 69.5    | 22.1    | 5.6     | 1.8     | 1.0                 |
| mama activă   | 100,0                     | 64.2    | 26.7    | 6.3     | 1.8     | 1.0                 |
| mama inactivă | 100,0                     | 73.9    | 18.2    | 5.0     | 1.8     | 1.1                 |

Dacă în cazul nucleelor monoparentale de tip tată cu copii, ponderea mai mare este deținută de cele cu tată activ – 52,9% (situație care se regăsește în ambele medii de rezidență), în cazul nucleelor monoparentale de tip mamă cu copii, ponderea mai mare o dețin cele cu mame inactive (55%), cu o diferență de 10% față de cele cu mame active. Aceeași situație se regăsește și în mediul rural (cu o accentuare a diferenței: 62,4% sunt nuclee monoparentale cu mame inactive și doar 37,6% - cu mame active).



CO:INCSMPS



P1:CNPS



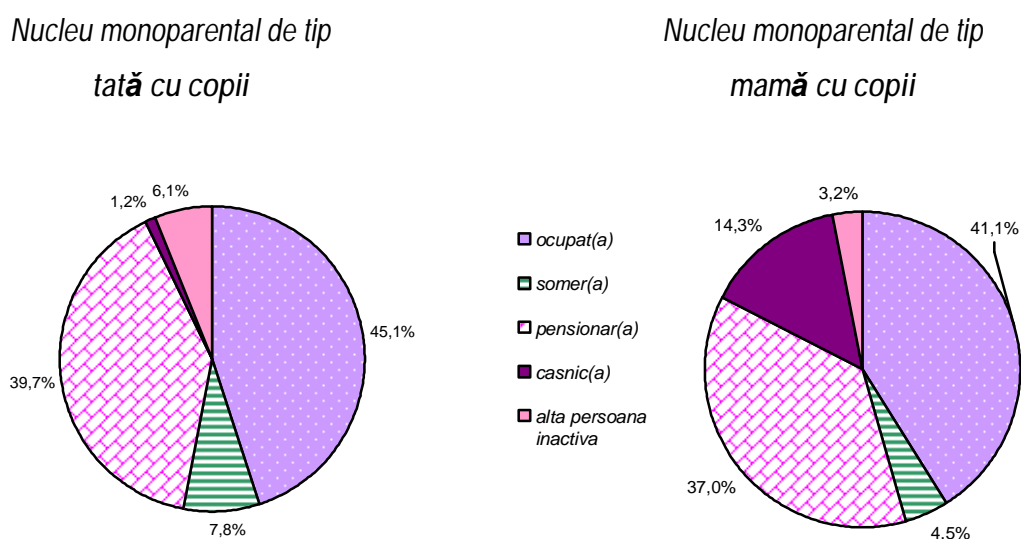
P2: ASE



P3:UB

După gradul de participare la activitatea economică, se remarcă faptul că atât în nucleeele monoparentale de tip tată cu copii, cât și în cele de tip mamă cu copii, predomină în proporții relativ apropiate părintele ocupat sau pensionar (deci cu un venit stabil).

Fig.3 Structura nucleelor monoparentale, după situația economică a capului nucleului monoparental, RPL 2002



Diferențieri sunt la nucleeele cu părintele șomer, unde se remarcă faptul că tații șomeri cu copii sunt aproape de două ori mai numeroși decât mamele șomere cu copii. De asemenea, diferențieri sunt, în mod natural, și la categoria casnice, însă nimic remarcabil, prin faptul că ponderea cea mai mare în rândul casnicilor este deținută de femei, ceea ce se reflectă și în asupra structurii nucleelor monoparentale.

## 2. CONDIȚII DE VIAȚĂ

Prima și cea mai importantă metodă de analiză a nivelului de trai o reprezintă analiza nivelului veniturilor. Pe lângă necesitatea existenței unor niveluri satisfăcătoare ale veniturilor, care se constituie într-o premisă importantă privind asigurarea unui nivel de trai decent, există și alte modalități de surprindere a situațiilor în care își desfășoară viața familiile monoparentale. Prin existența în aceste gospodării a unui singur părinte, evident că ele suferă de un deficit de resurse care le împiedică să atingă în cele mai multe cazuri standardul de viață mediu al societății în general, și a altor categorii de gospodării, în special. În



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

cele ce urmează intenționăm să evidențiem câteva dintre aspectele de deprivare materială care afectează nivelul de trai al familiilor monoparentale din România<sup>1</sup>.

Din totalul gospodăriilor din România, cele în care există un singur părinte și cel puțin un copil dependent reprezintă circa 2%. Ponderea acestora în totalul gospodăriilor diferă între urban și rural, acestea fiind mai numeroase în mediul urban (2,1% față de 1,4% în mediul rural).

Un prim aspect care poate oferi informații de ordin general despre familiile monoparentale îl reprezintă statutul ocupațional al capului gospodăriei. Se cunoaște faptul că nivelul veniturilor este mult diferit între statutele ocupaționale, acesta din urmă fiind un factor determinant în ceea ce privește nivelul resurselor materiale de care beneficiază familia monoparentală.

Dacă pe total țară jumătate din capii gospodăriilor monoparentale au statut de salariați, situația este diferită pe medii de rezidență: astfel, două treimi dintre gospodăriile monoparentale din mediul urban sunt conduse de salariați, restul fiind șomeri (8,0%) și pensionari (15,3%). În mediul rural situația este mai diversificată, în sensul că 35,0% dintre capii gospodăriilor monoparentale sunt agricultori, circa un sfert dintre ei sunt salariați, 12,0% pensionari și restul de un sfert având alte statute ocupaționale.

Existența în mediul rural a unui procent mai mare de familii monoparentale al căror cap al gospodăriei are alt statut ocupațional decât cel de salariat – statut care reprezintă o premisă a unor venituri stabile, permanente și de niveluri relativ rezonabile - este motivul principal al unor dificultăți mai mari pe care aceste familii sunt obligate să le facă față, comparativ cu alte categorii de gospodării, fapt care se va putea observa în continuare.

---

<sup>1</sup> Sursa datelor utilizate în acest capitol îl reprezintă Ancheta asupra calității vieții, desfășurată de Institutul Național de Statistică în anul 2007, pe un eșantion de 9360 de gospodării, repartizate pe întreg teritoriul țării.



CO:INCSMPS



P1:CNPS

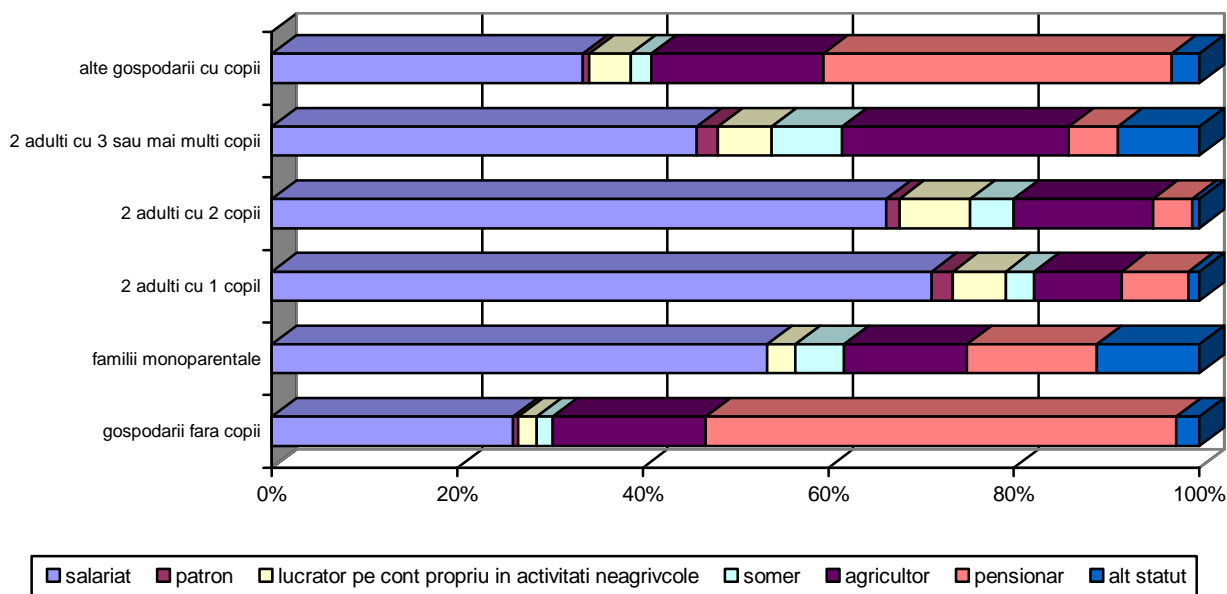


P2: ASE



P3:UB

Fig. 4 Structura gospodăriilor după statutul ocupațional al capului gospodăriei, pe tipuri de gospodărie, în anul 2007



Sub aspectul **capacității** achitării la timp a unor cheltuieli curente importante (întreținerea locuinței, rate la împrumuturi, plata utilităților etc.) se poate constata că aproape un sfert (23,8%) din gospodării au prezentat restanțe repetate, cauzate în principal situației financiare nesatisfăcătoare. Dintre plățile pentru care s-au înregistrat restanțe în cursul anului 2007, cele mai frecvente cazuri au fost la întreținerea locuinței (65,3% din gospodăriile cu restanțe), energia electrică și abonamentul radio (61,0%) și abonamentul TV (47,6%). Ponderi reduse s-au înregistrat pentru rate la împrumuturi (8,5%) și chirie (2,1% din gospodării), explicabil cumva prin frecvența redusă a gospodăriilor care plătesc chirie pentru locuință sau au de restituit împrumuturi.

Famiiliile monoparentale se află mai des decât alte tipuri de gospodării în situația de a nu-și putea achita la timp obligațiile lunare. Dacă dintre gospodăriile fără copii puțin peste o cincime s-au aflat în anul 2007 în această situație, dintre familiile monoparentale aproape 2 din cinci se confruntă cu această problemă. Situația este chiar și mai gravă în mediul urban, ponderea familiilor monoparentale care s-au confruntat cu întârzieri în plata cheltuielilor curente este de două ori mai mare decât în mediul rural. Deși ponderea gospodăriilor rurale aflate în această situație este similară ca valoare cu cea înregistrată la nivel național,



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



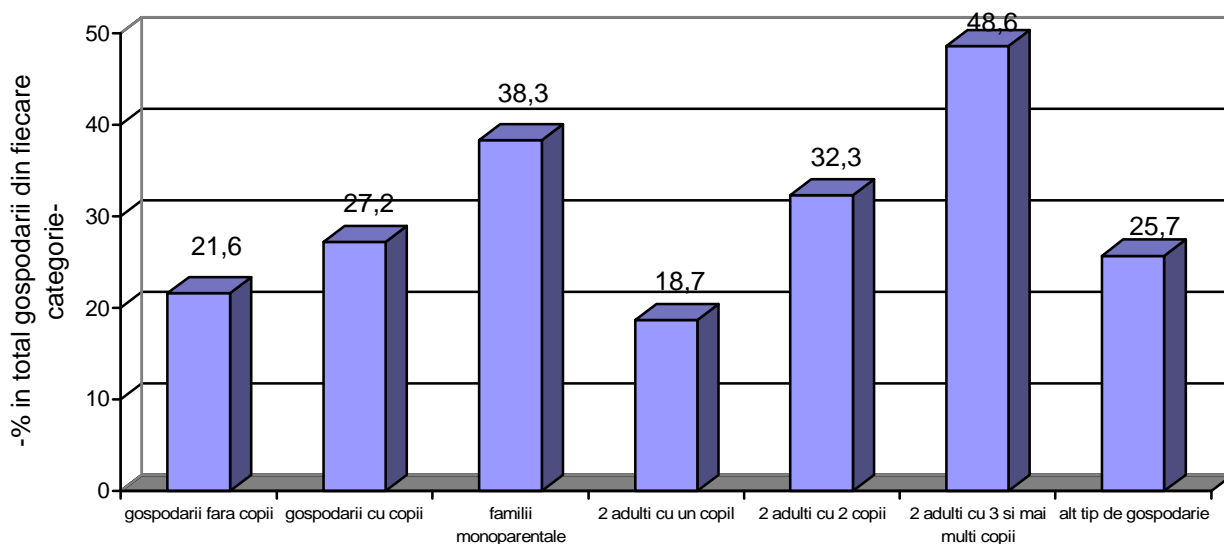
P3:UB

două tipuri de plăți se remarcă prin ponderea deosebit de mare (de peste 80% dintre gospodăriile rurale cu restanțe de plată) a gospodăriilor rurale care nu le-au putut plăti la timp: energia electrică și abonamentul telefonic.

Situația dificilă a familiilor monoparentale este depășită doar de cea a cuplurilor cu 3 sau mai mulți copii, dintre care circa jumătate au avut în cursul anului 2007 întârzieri repetate la plata obligațiilor curente. Spre deosebire de aceștia, dintre gospodăriile de 2 adulți cu un copil doar 18,7% nu au putut plăti la timp toate cheltuielile.

Pe categorii de cheltuieli la care s-au înregistrat restanțe, cele mai mari probleme pentru familiile monoparentale le ridică achitarea întreținerii (două treimi din totalul gospodăriilor monoparentale și aproape 80% din gospodăriile urbane care au înregistrat întârzieri ale plăților curente) și plata energiei electrice.

Fig. 5 Ponderea gospodăriilor care nu au putut plăti la timp unele cheltuieli, în totalul gospodăriilor din fiecare tip, pe tipuri de gospodării, în anul 2007





CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

Pentru caracterizarea situației economice a gospodăriilor este interesant de observat autoaprecierea gospodăriilor privind măsura în care pot face față cheltuielilor curente, folosind o scală de valori care pleacă de la nivelul inferior “cu mare dificultate” până la nivelul superior “foarte ușor”. Astfel, jumătate din gospodării (50,5%) afirmă că suportă cu dificultate sau cu mare dificultate cheltuielile curente ale vieții, iar un sfert declară că se descurcă fără mari probleme. Doar pentru aproximativ una din șase gospodării cheltuielile curente nu pun probleme deosebite, acestea fiind depășite destul de ușor, ușor sau chiar foarte ușor.

*Tab.4 Structura gospodăriilor după măsura în care fac față cheltuielilor curente, pe tipul gospodăriei, în anul 2007*

|                                   | TOTAL | Măsura în care fac față cheltuielilor curente |                        |                   |                               |                      |                    |      |
|-----------------------------------|-------|---|------------------------|-------------------|-------------------------------|----------------------|--------------------|------|
|                                   |       | GOSPO<br>-DĂRII                               | Cu mare<br>dificultate | Cu<br>dificultate | Cu<br>oarecare<br>dificultate | Destul<br>de<br>ușor | Foart<br>e<br>Ușor | ușor |
| TOTAL                             | 100,0 |   | 23,4                   | 27,2              | 33,4                          | 10,7                 | 4,8                | 0,6  |
| Gospodării fără copii             | 100,0 |   | 23,8                   | 27,8              | 32,8                          | 10,5                 | 4,4                | 0,6  |
| Gospodării cu copii, din care:    | 100,0 |   | 22,7                   | 26,2              | 34,3                          | 10,8                 | 5,5                | 0,5  |
| familii monoparentale             | 100,0 |   | 30,3                   | 35,0              | 26,3                          | 6,3                  | 1,6                | *    |
| 2 adulți cu un copil              | 100,0 |   | 13,4                   | 21,5              | 38,8                          | 16,5                 | 9,4                | 0,5  |
| 2 adulți cu 2 copii               | 100,0 |   | 23,1                   | 26,9              | 36,5                          | 10,1                 | 3,2                | *    |
| 2 adulți cu 3 sau mai mulți copii | 100,0 |   | 43,8                   | 29,4              | 20,3                          | 4,8                  | 1,6                | -    |
| alte gospodării cu copii          | 100,0 |   | 24,3                   | 27,6              | 33,4                          | 8,9                  | 5,0                | 0,8  |

Printre tipurile de gospodării care fac față cu dificultate sau cu mare dificultate cheltuielilor curente se numără și gospodăriile cu mulți copii, inclusiv cele monoparentale. Astfel, din totalul gospodăriilor monoparentale, două treimi consideră că fac față cu greu cheltuielilor curente și doar 8% dintre acestea se descurcă fără dificultăți (la polul opus, un sfert dintre gospodăriile formate din 2 adulți și un copil declară lipsa dificultăților financiare). Situația acestui tip de gospodărie pare a fi mai gravă în mediul urban: dacă ponderea gospodăriilor monoparentale care declară că se descurcă cu oarecare dificultate



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

este aproximativ egală în cele două medii, în urban sunt mai frecvente gospodăriile monoparentale care fac față foarte greu cheltuielilor curente decât în rural (o treime în mediul urban față de un sfert în mediul rural). În schimb, două cincimi din gospodăriile din mediul rural consideră că se descurcă cu dificultate, față de circa o treime din familiile monoparentale din urban.

O altă informație despre nivelul de trai îl reprezintă opinia gospodăriilor cu privire la cel mai mic venit bănesc lunar necesar de care aceasta ar trebui să dispună pentru a putea acoperi toate cheltuielile absolut necesare. Estimarea de către gospodării a nivelului minim al veniturilor care le-ar permite acoperirea cheltuielilor curente se află în directă legătură cu gradul în care fac față cheltuielilor impuse de viața de zi cu zi. Din acest punct de vedere se observă existența unor diferențieri clare, generate de caracteristicile gospodăriilor.

Din totalul gospodăriilor, una din șase ar avea nevoie de venituri sub 600 lei. Circa un sfert consideră că venitul care le-ar da posibilitatea să achite toate cheltuielile se încadrează între 601 – 1000 lei. Restul gospodăriilor se distribuie în procente egale în două grupe mari de venituri: între 1001-1800 lei și peste 1800 lei.

Gospodăriile monoparentale se situează mai frecvent decât alte tipuri de gospodării în zona mediană a acestei distribuții, 34% din ele considerând că le-ar fi suficienți între 601-1000 lei și un proporție de 38% dintre ele având nevoie de 1001-1800 lei. În grupa veniturilor mici (sub 600 lei) și respectiv mari (peste 1800 lei) se încadrează câte 14% dintre familiile monoparentale.

Nivelul mai ridicat al cheltuielilor în mediul urban, precum și existența unei oferte de mărfuri mai bogate determină familiile monoparentale care trăiesc în mediul urban să aibă alte „așteptări” sub aspectul venitului minim necesar acoperirii tuturor veniturilor decât cele din mediul rural. Majoritatea familiilor monoparentale din mediul urban se înscriu în grupa nivelurilor ridicate ale veniturilor necesare, față de cele din mediul rural, unde majoritatea se întâlnește în „zona” veniturilor necesare mici. Astfel, dacă dintre familiile monoparentale din urban doar 38,1% s-ar mulțumi cu un venit lunar bănesc de sub 1000 lei, ponderea familiilor monoparentale din mediul rural cărora le-ar fi suficient acest nivel al veniturilor este dublă.



CO:INCSMPS



P1:CNPS

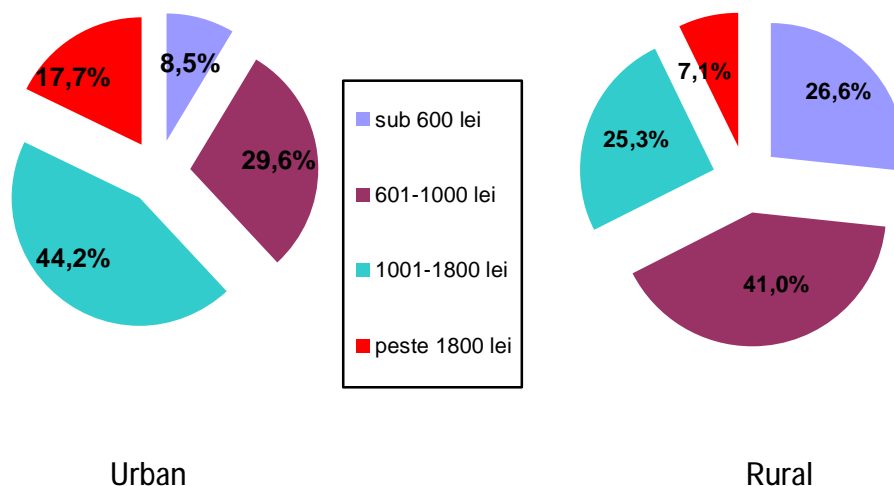


P2: ASE



P3:UB

*Fig. 6 Structura familiilor monoparentale după opinia privind nivelul celui mai mic venit bănesc lunar necesar pentru a face față cheltuielilor, pe medii de rezidență, în anul 2007*



Deși nelegate în mod direct de posibilitățile de acțiune sau de decizie ale gospodăriilor, existența unor probleme ale locuinței sau ale cartierului în care acestea locuiesc poate fi un semnal al factorilor de risc social la care sunt expuși copiii, în special copii din gospodăriile monoparentale care, din cauza specificului familiei din care fac parte, petrec o mai parte din timp singuri, comparativ cu copiii din alte tipuri de gospodării. Un alt aspect care stă în spatele informației referitoare la calitatea locuirii îl reprezintă, din nou, presupunerea că aceste gospodării nu dețin resursele financiare necesare pentru a se muta într-o locuință mai bună sau într-un cartier mai civilizată, din moment ce evident, nimeni nu ar trăi în condiții dificile dacă ar avea posibilitatea să locuiască mai confortabil.

În anul 2007, două din cinci gospodării aveau cel puțin o problemă legată de locuință. Cele mai frecvente probleme sunt existența unor tocure de ferestre, pereți sau podele deteriorate sau lipsa unei încălziri adecvate (pentru jumătate din gospodăriile afectate), urmate de existența igrasiei în locuință (în 40% din cazuri) sau a unor scurgeri prin acoperiș (27,2%), precum și lumina insuficientă în locuință (18,2%).



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

*Tab. 5 Ponderea gospodăriilor după existența problemelor legate de locuință, pe tipul gospodăriei, în anul 2007*

-% în totalul gospodăriilor din fiecare categorie -

|                                | Gospodării cu probleme ale locuinței <sup>2</sup> | din care, după tipul de probleme ale locuinței <sup>3,4</sup> : |                               |                                   |         |  |               |
|--------------------------------|---|---|-------------------------------|-----------------------------------|---------|--|---------------|
|                                |   | Lumină insuficientă   | Lipsa unei încălziri adecvate | Scurgeri prin acoperiș sau pereți | Igrasie | Tocuri de ferestre, pereți, podele deteriorate | Alte probleme |
| <b>TOTAL</b>                   | 41,5  | 18,2  | 49,9                          | 27,2                              | 40,0    | 52,3   | 21,0          |
| Gospodării fără copii          | 41,1  | 16,7  | 48,0                          | 27,2                              | 39,2    | 55,2   | 21,3          |
| Gospodării cu copii, din care: | 42,0  | 20,4  | 52,8                          | 27,3                              | 41,2    | 48,0   | 20,5          |
| familii monoparentale          | 50,7  | 14,1  | 61,7                          | 29,4                              | 34,4    | 46,5   | 14,6          |
| <b>URBAN</b>                   | 35,4  | 21,1  | 52,0                          | 23,7                              | 37,5    | 42,9   | 21,5          |
| Gospodării fără copii          | 34,4  | 20,4  | 50,6                          | 24,4                              | 35,7    | 45,2   | 22,4          |
| Gospodării cu copii, din care: | 37,1  | 22,0  | 54,0                          | 22,6                              | 40,0    | 39,6   | 20,1          |
| familii monoparentale          | 44,9  | 21,5  | 69,9                          | 22,6                              | 37,8    | 27,3   | 13,2          |
| <b>RURAL</b>                   | 49,3  | 15,5  | 48,0                          | 30,5                              | 42,3    | 61,2   | 20,5          |
| Gospodării fără copii          | 50,0  | 13,4  | 45,6                          | 29,6                              | 42,3    | 64,2   | 20,2          |
| Gospodării cu copii,           | 48,3  | 18,7  | 51,7                          | 31,9                              | 42,4    | 56,4   | 21,0          |

<sup>2</sup> procent în total gospodării din fiecare categorie

<sup>3</sup> procente în total gospodării cu probleme ale locuinței din fiecare categorie

<sup>4</sup> răspuns multiplu



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

din care:

|                       |      |     |      |      |      |      |      |
|-----------------------|------|-----|------|------|------|------|------|
| familii monoparentale | 61,8 | 3,9 | 50,5 | 38,7 | 29,8 | 72,8 | 16,5 |
|-----------------------|------|-----|------|------|------|------|------|

Jumătate din familiile monoparentale au probleme cu locuința, cea mai importantă problemă fiind lipsa unei încălziri adecvate (reclamată de 61,7% din familiile monoparentale cu probleme ale locuinței). Aceasta rămâne cea mai frecventă problemă și pentru gospodăriile monoparentale din mediul urban (69,9%). În mediul rural, unde frecvența familiilor monoparentale cu probleme a locuinței este mai ridicată decât în urban, cea mai frecventă problemă pare a fi existența de tocure de ferestre sau pereți deteriorați (72,8% din familiile monoparentale din mediul rural, față de doar 27,3% dintre familiile de acest fel din mediul urban).

Calitatea vecinătăților, mai precis lipsa de calitate a acestora, poate avea efecte pe termen lung asupra sănătății întregii populații, dar în special asupra copiilor. Locuirea într-un mediu poluat sau viciat din punct de vedere social poate avea influențe negative asupra stării de sănătate a copiilor, asupra educației, modului de comportare în societate și în general asupra viziunii acestora asupra vieții, valorilor și atitudinilor acesteia.

*Tab. 6. Ponderea gospodăriilor după factorii care influențează mediul în care se află locuința, pe tipuri de gospodării, în anul 2007*

- % în totalul gospodăriilor din fiecare categorie -

|                                | Factorii care influențează mediul în care se află locuința <sup>5</sup> |                   |                                     |                            |                       |               |
|--------------------------------|---|-------------------|-------------------------------------|----------------------------|-----------------------|---------------|
|                                | Zgomot cauzat de trafic   | Zgomot industrial | Zgomot cauzat de vecini (sau copii) | Poluarea aerului, mirosuri | Riscul unor incidente | Promiscuitate |
| TOTAL                          | 24,2  | 5,4               | 15,5                                | 18,2                       | 14,7                  | 2,5           |
| Gospodării fără copii          | 23,9  | 5,3               | 15,0                                | 17,1                       | 14,4                  | 2,1           |
| Gospodării cu copii, din care: | 24,6  | 5,6               | 16,2                                | 19,9                       | 15,0                  | 3,0           |
| familii monoparentale          | 22,2  | 9,1               | 19,8                                | 23,8                       | 14,8                  | 3,3           |

<sup>5</sup> răspuns multiplu



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

|                                   |      |      |      |      |      |     |
|-----------------------------------|------|------|------|------|------|-----|
| URBAN                             | 29,9 | 8,2  | 20,3 | 25,0 | 16,8 | 3,5 |
| Gospodării fără copii             | 30,2 | 8,0  | 19,6 | 23,8 | 16,5 | 3,0 |
| Gospodării cu copii,<br>din care: | 29,4 | 8,6  | 21,5 | 26,8 | 17,4 | 4,3 |
| familii monoparentale             | 27,3 | 13,9 | 24,8 | 31,1 | 14,8 | 3,5 |
| RURAL                             | 16,7 | 1,7  | 9,2  | 9,5  | 11,9 | 1,2 |
| Gospodării fără copii             | 15,5 | 1,8  | 9,1  | 8,4  | 11,7 | 1,0 |
| Gospodării cu copii,<br>din care: | 18,6 | 1,6  | 9,3  | 11,1 | 12,0 | 1,4 |
| familii monoparentale             | 12,6 | -    | 10,4 | 10,1 | 14,8 | *   |

Cea mai frecventă problemă a vecinătăților o constituie zgomotul cauzat de trafic, care afectează circa un sfert dintre gospodării. Poluarea aerului este reclamată de aproape una din cinci gospodării. Un alt tip de zgomot, cel cauzat de persoane de data asta, deranjează 15,5% dintre gospodării. Riscul petrecerii unor evenimente negative (atacuri, furturi, agresiuni) afectează zonele în care locuiesc 14,7% din gospodării.

Factorii poluanți diferă foarte mult între cele două medii de rezidență, poluarea aerului fiind reclamată de aproape o treime dintre familiile monoparentale din mediul urban (față de 10,1% dintre cele care trăiesc în mediul rural), iar zgomotul cauzat de trafic de 27,3% dintre familiile monoparentale urbane. Este interesant de observat că familiile monoparentale din cele două medii, declară cu aproximativ aceeași frecvență riscul petrecerii unor evenimente negative, deși, din totalul gospodăriilor ce locuiesc în mediul urban, o proporție mai mare este afectată de acest factor (16,8%), comparativ cu proporția din totalul gospodăriilor rurale (11,9%).

O întrebare cu caracter subiectiv, dar care poate releva aspecte privind standardul de viață al gospodăriilor, o reprezintă întrebarea referitoare la aprecierea gradului de satisfacție față de anumite aspecte legate de locuință.

Un procent egal de circa 8% dintre gospodării sunt nemulțumite de cartierul în care se află locuința, respectiv de locuința în care trăiesc. Proporția gospodăriilor nemulțumite de locuință este ușor mai ridicată în mediul urban (8,4% față de 8,0% dintre gospodăriile din mediul rural) și în rândul familiilor



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

monoparentale (11,4%), comparativ cu totalul gospodăriilor, dar în special cu gospodăriile fără copii dependenți (care se declară nemulțumite de locuință în proporție de doar 5,9%)

În ceea ce privește cartierul, se poate observa diferența existentă în rândul gospodăriilor cu copii din mediul urban, în comparație cu cele în care nu trăiesc copii dependenți. Dacă în cadrul primei categorii, 13,8% dintre ele sunt nemulțumite de cartierul în care se află locuința, în cazul gospodăriilor fără copii ponderea celor nemulțumite este mai scăzută, de 8,1%. În mediul rural ponderea gospodăriilor nemulțumite de zona în care se află locuința este mult redusă și nu prezintă diferențe între aceste două categorii de gospodării.

Numărul gospodăriilor nemulțumite de gradul de întreținere al imobilului în care se află locuința este mai mare. Din totalul gospodăriilor din România, una din zece nu este mulțumită de acest aspect, fiind vorba în principal de gospodăriile din mediul urban (17,4%), acolo unde se întâlnesc cel mai frecvent imobile în care se află mai multe locuințe. Dacă dintre gospodăriile fără copii din mediul urban o proporție de 15,0% au nemulțumiri legate de acest aspect, starea de nemulțumire sporește între gospodăriile cu copii (21,2%) și în special între familiile monoparentale – circa un sfert din totalul lor.

*Fig. 7 Ponderea gospodăriilor nemulțumite de anumite elemente legate de locuință, pe tipuri de gospodării, în anul 2007*



CO:INCSMPS



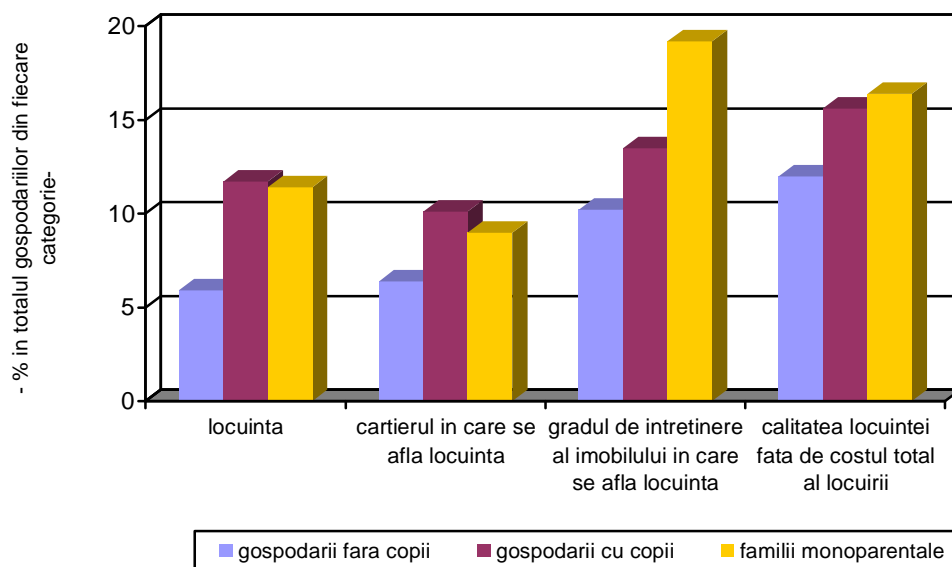
P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB



Un alt aspect judecat prin prisma evaluării gospodăriilor îl reprezintă raportul dintre calitatea locuinței (luată în ansamblu) și costul total al locuirii, adică față de totalitatea cheltuielilor pe care gospodăria le face pentru a putea locui într-o locuință (costul întreținerii, al chiriei în cazul că locuința este închiriată, a diferitelor reparații ce trebuie efectuate periodic etc.). Din acest punct de vedere, o proporție de 13,4% dintre gospodăriile din România se declară nemulțumite, procentul fiind mai ridicat în rândul gospodăriilor cu copii (15,6%) și a familiilor monoparentale (16,4%).

Evident că ponderea nemulțumirilor este mai mare în rândul gospodăriilor urbane, unde costul locuirii este mai ridicat decât în mediul rural. Dacă dintre gospodăriile urbane 16,8% consideră că plătesc mai mult decât ar trebui pentru a locui într-o locuință, în mediul rural proporția este mai mică, de 8,9%. Dacă în mediul urban, ponderea gospodăriilor nemulțumite din acest punct de vedere este mai mare între gospodăriile cu copii decât a altor categorii de gospodării (20,0%), în mediul rural această pondere este mai scăzută (9,9%).



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

### 3. VENITURI

Așa cum s-a menționat în capitolul anterior, în conturarea unei imagini asupra nivelului de trai și a calității vieții, un rol important îl are studierea veniturilor populației. Veniturile constituie baza materială a consumului individual, consumul populației realizându-se în general în limitele permise de volumul veniturilor obținute într-o anumită perioadă de timp.

Veniturile dintr-o perioadă de timp însă nu constituie baza materială exclusivă a consumului individual din acea perioadă sau din perioada următoare, deoarece o parte din consum este acoperită din acumulările concretizate sub forma bunurilor personale ale populației, sau a unor venituri viitoare, în cazul creditelor bancare, împrumuturi etc. Cu toate acestea, importanța veniturilor ca bază materială nu scade, deoarece înseși acumulările nu sunt decât părți din venituri anterioare economisite sau investite în bunuri al căror consum are loc treptat într-o perioadă ulterioară celei formării veniturilor.

Analiza realizată în acest capitol este construită pe rezultatele Anchetei Bugetelor de Familie (ABF). Cercetarea statistică este realizată anual pe un eșantion de aproximativ 37000 gospodării selectate de pe întreg teritoriul țării. Estimațiile obținute cu ajutorul anchetei în ceea ce privește gospodăriile monoparentale relevă un număr relativ redus de astfel de familii aproximativ 2 %. Astfel analiza în detaliu, folosind multe variabile de dezagregare, trebuie realizată cu o anumită precauție. Numărul persoanelor, membrii ai acestei categorii de gospodării, cunoaște o tendință de descreștere în fiecare an.

Pentru a putea distinge mai bine situația familiilor monoparentale în ceea ce privește nivelul veniturilor, este necesară o prezentare succintă la nivelul tuturor gospodăriilor.

În perioada 2001 – 2007, veniturile medii pe o gospodărie au evoluat crescător atât în termeni nominali cât și în termeni reali. Creșterea s-a realizat pe toate sursele de formare ale venitului: salariale, pe cont propriu, prestații sociale etc. În special veniturile bănești cunosc în această perioadă o creștere semnificativă., veniturile în natură evoluând descrescător.



CO:INCSMPS



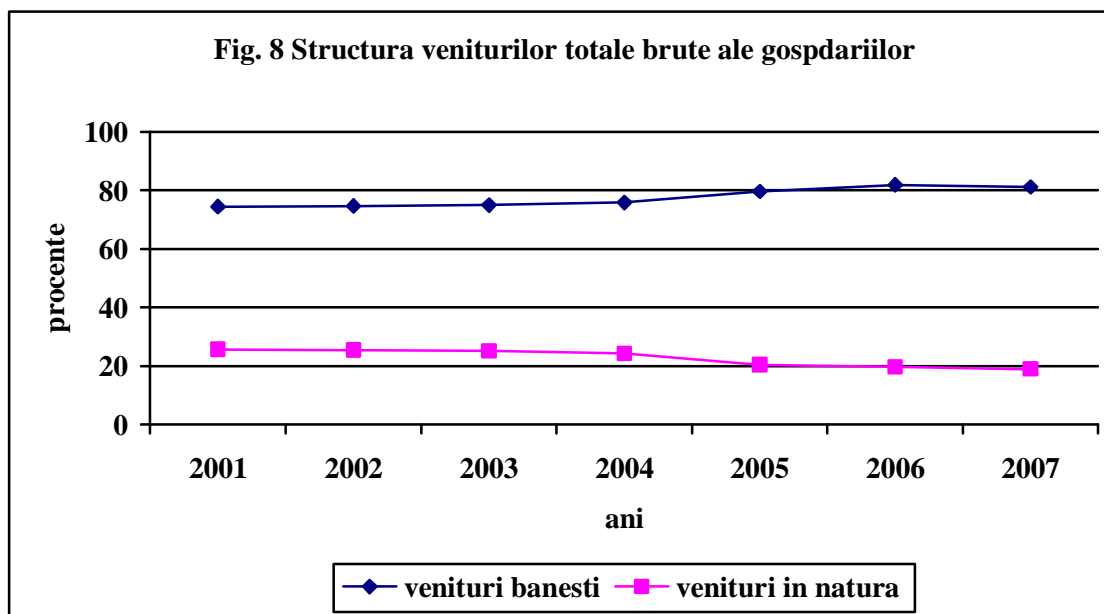
P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB



În ceea ce privește structura veniturilor pe surse de formare ale acestora, veniturile salariale au reprezentat în toată perioada ponderea cea mai ridicată în cadrul veniturilor totale ale gospdარიilor.

O altă categorie de venituri care a deținut o pondere destul de importantă în structura veniturilor totale ale gospdარიilor, atât în anul 2007, cât și în anii precedenți, o reprezintă veniturile din prestații sociale. Ponderea veniturilor din prestații sociale în bugetul total al gospdარიilor s-au menținut pe întreaga perioadă în jurul valorii de 19%.

De menționat că veniturile din agricultură (vânzări de produse agroalimentare, animale și păsări, prestarea unor munci agricole și încasări de la societăți și asociații agricole), veniturile din activități independente (comerț, prestări de servicii, practicarea unor meserii și profesii liberale) și cele din proprietate (dobânzi, dividende, chirii, arendă) au deținut și continuă să dețină o pondere scăzută în veniturile totale ale gospdარიilor.

Nivelul și structura veniturilor unei gospdării sunt determinate de numărul persoanelor aducătoare de venit, în special de numărul persoanelor ocupate și de tipul de activitate pe care acestea o desfășoară. Și, evident, nivelul veniturilor gospdării depinde de poziția pe care membrii săi activi o dețin în ierarhia veniturilor corespunzătoare tipului de activitate desfășurată, adică de nivelul salariilor, al veniturilor din



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

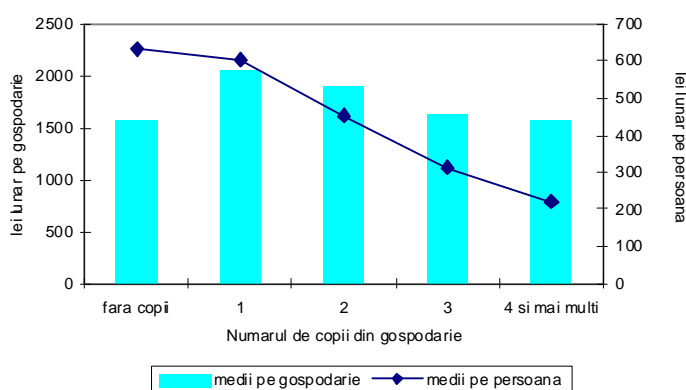
agricultură sau al celor realizate din activități neagricole independente. Aceasta determină diferențe sensibile între veniturile diferitelor categorii de gospodării.

O influență deosebită asupra veniturilor gospodăriilor o are mărimea gospodăriei și, mai ales, numărul de persoane întreținute, numărul copiilor<sup>6</sup>. Veniturile ce revin în medie pe o persoană din gospodării de diferite dimensiuni scad pe măsură ce crește numărul de persoane. Astfel o evoluție a veniturilor medii pe o persoană, în funcție de mărimea gospodăriei, în perioada 2001-2007.

Pe măsură ce numărul de copii din gospodărie crește, decalajul față de gospodăriile fără copii se adâncește. Astfel, veniturile gospodăriilor cu trei sau patru și mai mulți copii înseamnă pentru gospodărie un venit egal în medie cu peste 40% și peste 30% din veniturile gospodăriilor fără copii.

Veniturile medii lunare brute ale gospodăriilor monoparentale se situează sistematic, sub media națională. În anul 2007 acestea se situau cu 38 procente sub veniturile medii lunare pe total gospodării.

**Fig. 9**  
**Veniturile totale ale gospodăriilor,**  
**dupa numărul copiilor sub 18 ani,**  
**in anul 2007**



Structura veniturilor totale ale gospodăriilor conduse de un părinte singur, pe surse de formare evidențiază, la o analiză în timp a seriei de date, că principalul venit este cel salarial. An de an ponderea veniturilor salariale în total venituri depășește 50%. În anii 2002 și 2003 s-a situat chiar în jurul procentului de 60%. Veniturile salariale reprezintă principala componentă a veniturilor și la nivelul tuturor

<sup>6</sup> Copil - persoana cu vârsta între 0 – 15 ani precum și cea de 16 – 24 ani întreținută de părinți.



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

gospodăriilor. Păstrând paternul structurii veniturilor la nivel național, a doua sursă importantă de venit, o reprezintă prestațiile sociale și în cadrul acestora alocațiile pentru copii.

*Tab.7 Evoluția structurii veniturilor familiilor monoparentale*

- procente -

|                                    | 2001  | 2002  | 2003  | 2004  | 2005  | 2006  | 2007  |
|------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Venit familii monoparentale        | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 |
| din care:                          |       |       |       |       |       |       |       |
| Venituri din activități salariale  | 57,6  | 62,6  | 59,5  | 54,3  | 56,7  | 58,0  | 55,8  |
| Venituri din prestații sociale     | 22,2  | 19,5  | 18,0  | 19,1  | 16,6  | 15,6  | 15,2  |
| Venituri din agricultură           | 2,9   | 1,9   | 1,6   | 2,2   | 2,2   | 1,6   | 1,1   |
| Venituri din activități neagricole | 5,6   | 2,5   | 2,5   | 3,5   | 3,2   | 2,7   | 3,8   |
| Alte venituri                      | 10,6  | 10,3  | 14,1  | 14,9  | 12,4  | 12,8  | 8,4   |

Un aspect interesant ce trebuie marcat este ponderea destul de mare în bugetul familiei cu un părinte a sumelor primite de la persoane din afara gospodăriei. Acestea au reprezentat anual între 5,9 % și 12,0% și par a fi un adaos important la sursa principală de venit fie ea din salariu sau din prestații sociale.

Așa cum menționam mai sus nivelul și structura veniturilor unei gospodării este afectată de numărul de membri ai acesteia, în special de numărul de persoane aducătoare de venit, dar și de numărul copiilor dependenți. În cazul familiilor monoparentale, în majoritatea cazurilor, o singură persoană și anume părintele, este persoana aducătoare de venit. Acest lucru justifică venitul mediu net pe o persoană din gospodăriile de acest tip, care se situează mult sub media națională.

*Tab. 8 Structura venitului mediu net pe persoană după numărul de copii*

- procente -

|                                     | 2001  | 2002  | 2003  | 2004  | 2005  | 2006  | 2007  |
|-------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Venitul mediu net lunar pe persoană | 100   | 100   | 100   | 100   | 100   | 100   | 100   |
| Venitul familiilor monoparentale:   |       |       |       |       |       |       |       |
| cu un copil                         | 120.3 | 121.2 | 115.8 | 120.8 | 121.5 | 119.5 | 129.1 |
| cu 2 copii                          | 90.7  | 89.9  | 91.8  | 88.3  | 89.9  | 88.4  | 86.5  |
| cu 3 copii                          | 62.4  | 54.6  | 67.0  | 54.6  | 60.2  | 54.6  | 57.9  |



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

|                         |      |      |      |      |      |      |      |
|-------------------------|------|------|------|------|------|------|------|
| cu 4 copii și mai mulți | 46.1 | 46.6 | 52.5 | 52.0 | 40.7 | 38.2 | 38.0 |
|-------------------------|------|------|------|------|------|------|------|

Așa cum se observă în tabelul de mai sus, un alt factor de influență asupra mărimii veniturilor este și numărul copiilor dependenți din familie, cu cât numărul acestora crește, evident venitul mediu pe o persoană scade. În fiecare an din perioada supusă analizei în cadrul acestui capitol veniturile medii nete lunare ale gospodăriilor cu un singur copil depășește cu 20% media pe familiile monoparentale. La polul opus se situează gospodăriile cu un părinte ce are în grijă patru și mai mulți copii. Venitul mediu net lunar al acestora reprezintă aproape jumătate din media pe total gospodării monoparentale.

#### 4. CONCLUZII

În această studiu s-a încercat conturarea imaginii familiei monoparentale din punct de vedere demografic și modificările care apar la nivelul acestui tip de familie. În prezent familia nu mai este o instituție fundamentală, rolul și funcțiile ei sociale se diminuează. Pe de o parte, mulți tineri încep să se separe de părinți din ce în ce mai devreme, formând cupluri de cele mai multe ori uniuni consensuale și nu căsătorii. Tinerii își doresc să aibă o carieră de succes înaintea întemeierii unei familii și, respectiv, a nașterii unui copil etc.

De asemenea s-a încercat surprinderea unora dintre aspectele de deprivare materială care afectează familiile monoparentale din România, pe baza datelor disponibile în acest moment. Prin existența în aceste gospodării a unui singur părinte, acestea suferă de un deficit de resurse care le împiedică să atingă în cele mai multe cazuri standardul de viață mediu al societății în general, și a altor categorii de gospodării, în special.

Un procent mare din rândul familiilor monoparentale locuiesc în mediul rural, fapt ce atrage după sine deprivările ce sunt specifice acestui mediu de rezidență.

Nivelul și structura veniturilor unei gospodării sunt determinate de numărul persoanelor aducătoare de venit, în special de numărul persoanelor ocupate și de tipul de activitate pe care acestea o desfășoară, de aceea veniturile familiilor monoparentale se situează sub media națională, în special atunci când numărul copiilor din gospodărie crește.



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

La realizarea acestui studiu s-au utilizat surse de date disponibile la momentul realizării acestuia. Pentru primul capitol referitor la demografia familiilor monoparentale s-au folosit informații colectate la Recensământul Populației și al Locuințelor din anii 1992 și 2002.

Capitolul privind condițiile de viață ale acestor familii s-a utilizat Ancheta asupra Calității Vieții (ACAV) care a demarat în anul 2007. Aceasta este o cercetare statistică europeană (EU-SILC) și se dezvoltă pe un eșantion panel rotațional timp de 4 ani. Eșantionul anual al anchetei este de circa 10000 de gospodării.

Studierea veniturilor gospodăriilor monoparentale s-a realizat folosind informații din Ancheta Bugetelor de Familie. Eșantionul anchetei este de 37440 de gospodării anual. Analiza s-a realizat pe toată seria de date disponibilă (2001-2007).

Modificările recente apărute în structura familiilor monoparentale, precum și multitudinea factorilor care influențează nivelul de trai al acestora face ca pentru alte aspecte, la fel de importante, să fie necesară crearea unui instrument de colectare care să genereze informațiile ce vor sta ulterior la baza unei analize mult mai aprofundate asupra familiilor monoparentale din România.

## BIBLIOGRAFIE

1. AVRAMOV, D, People, Demography and Social Exclusion, Council of Europe, 2002;
2. CAGIANO, R, Political and demographic aspects of migration flows, Council of Europe, 1993;
3. COUNCIL OF EUROPE, Recent Demographic Developments in Europe, Strasbourg, 2000;
4. HEADY, C, Family Structure, Labour Market Participation and the Dynamics of Social Exclusion, 2000;
5. MOLNAR, M., POENARU, M., Minimul de trai (pragul de sărăcie) în România, CIDE, București;



CO:INCSMPS



P1:CNPS



P2: ASE



P3:UB

6. OLTEANU, I., BOGDAN, V., Elemente de teorie și practică statistică, suport de curs pentru uz didactic (Theory elements and statistical practice, didactic paper), Brașov, 1993;
7. PINNELLI, A, HOFFMANN -NOWOTNY, H, Fertility an new types of households and family formation in Europe;
8. SMEEDING, T.M., The economic well-being of low income households. Implications for income inequality and poverty, New York, Academic Press, 1977;
9. \*\*\* - Eurostat, Population and social conditions/Living conditions and welfare/Income and living conditions/ Monetary (income) poverty/Distribution of income, <http://epp.eurostat.ec.eu.int/> Data navigation tree;
10. \*\*\* - Household Budget Survey in the EU; Methodology and recommendations for harmonisation, EUROSTAT, 2003;
11. \*\*\* - Institutul Național de Statistică, Recensământul Populației și Locuințelor, București, 2003;
12. \*\*\* - Institutul Național de Statistică, Coordonate ale nivelului de trai în România; Veniturile și consumul populației, București, 2007;
13. \*\*\* - Institutul Național de Statistică, Condițiile de viață ale populației din România, București, 2008;
14. \*\*\* - International Expert Group on Household Income Statistics (Canberra Group) – Household Income statistics Manual, Canberra, Australia, 1996;
15. \*\*\* - Raportul Dezvoltării Uname, România, 2007.